

Overweging bij Johannes 5: 1-18

Zondag 4 juli 2021

Ds. Dick Snijders

Superbenen	<p>Gemeente van Jezus Christus, 'Zonder superbenen maak je in de Tour geen wonderen waar.'</p> <p>Dit hoorde ik woensdag iemand op de televisie zeggen na afloop van de tijdrit in de Tour de France. 'Zonder superbenen maak je in de Tour geen wonderen waar.'</p> <p>En nu hebben we een wonderverhaal gelezen over Jezus. Alweer een wonderverhaal. Jezus is blijkbaar een man waar veel meer super aan is dan alleen de benen. De verhalen in het evangelie zijn niet bedoeld om ons te laten zien wat voor gewone man Jezus was. Integendeel. Alles wordt uit de kast gehaald om te laten zien hoe bijzonder Jezus was: een buitengewoon mens, een mens aan God gelijk. Daarvoor schieten onze woorden te kort.</p>
Geloof	<p>De evangelist laat ons niet het voorstelbare zien, maar het onvoorstelbare. Iets dat uniek is, eenmalig, ongekend. Alle gebeurtenissen en wendingen in de verhalen, de korte gesprekjes en de beschouwingen willen ons wekken tot het geloof dat Jezus is de messias, de Zoon van God. Een geloof dat leven geeft, geen dood.</p>

	<p>Dus al wat onderdrukt, beknelt, kleineert, kan niet christelijk zijn.</p>
<p>Wonderverhaal</p>	<p>We lezen een wonderverhaal, een verhaal dat we niet terugvinden in een van de andere evangeliën. Johannes de evangelist maakt daarbij gebruik van een situatie en omstandigheden die we zo voor ons kunnen zien.</p> <p>Tijdens een Joods feest gaat Jezus naar Jeruzalem. Bij de Schaapspoort daar, is een waterbassin met vijf zuilengangen. Betzata heet die plek of Bethesda, wat te vertalen is als ‘huis van schande’ of ‘als huis van genade’. Het blijkt een kuuroord met geneeskrachtig water. Sommige versies van de tekst leggen uit hoe dat kan.</p> <p><i>‘Want op een bepaald moment daalde een engel van de Heer neer in het bad en die bracht het water in beweging. En wie het eerst in het bad was, zodra het water was gaan bewegen, werd gezond, wat voor ziekte hij ook had.’ (vs. 4)</i></p> <p>Er is een man die al 38 jaar lang ziek is; hij blijkt zich niet zelfstandig te kunnen verplaatsen en hij heeft niemand om hem te helpen.</p> <p>Een ander is deze man altijd voor. Jezus zegt tegen hem:</p> <p><i>‘Sta op, pak je mat op en wandel.’</i></p> <p>De man wordt gezond, pakt zijn mat op en loopt.</p> <p>Eind goed al goed, zou je denken, maar dan lopen we tegen de complicerende factor van de sabbat aan en daarmee krijgt het verhaal een nieuwe wending.</p>

<p>Praktische vragen</p>	<p>Het verhaal roept allerlei praktische vragen op zoals 'hoe zou die man aan zijn eten gekomen zijn?' en 'hoe ging die man dan naar de wc?'</p> <p>Een andere vraag is de eerlijkheid waarmee het toe gaat. Het blijkt daar 'ieder voor zich' te zijn. Er zijn allemaal zieke mensen bij elkaar waarvan slechts enkelen genezen worden. Alleen wie het snelst is, wordt genezen. Wat is dat nou weer voor een vreemde wedstrijd?</p> <p>Die vragen zijn niet te beantwoorden, we moeten het verhaal nemen zoals het verteld wordt.</p>
<p>Tweede laag</p>	<p>Ik zei zojuist dat we het verhaal zo voor ons kunnen zien: de plek waar het gebeurt, de entourage, de man, het water, Jezus. Alleen die genezing zelf kunnen we niet scherp krijgen. Evenals de aard van de ziekte blijft de genezing een geheim.</p> <p>Wat geen geheim is, is dat Johannes met dit materiële verhaal een geestelijk verhaal vertelt. Het verhaal heeft een tweede laag, een symbolische laag of spirituele laag.</p>
<p>Israël</p>	<p>Het was op een niet nader omschreven Joods feest. Joodse feesten hebben te maken met de bevrijding van Israël uit Egypte, met de leiding in de woestijn, met de wijze hoe God zorgt voor zijn volk en het verlost van zijn vijanden.</p>

	<p>Welk feest het dan is, is niet relevant: dit is het thema.</p> <p>Het gebeuren speelt zich af bij de schaaps..., ja bij de schaaps...wat.</p> <p>Je moet het maar aanvullen.</p> <p>Schaapspoort ligt voor de hand, het kan ook schapenmarkt zijn of wat dan ook.</p> <p>God heeft Israël geleid als schapen in de woestijn en Hij gaf hen daar water.</p> <p>Er zijn op die plek vijf zuilengangen.</p> <p>Met het getal vijf moet ik onmiddellijk aan de Tora denken, de vijf boeken van Mozes.</p> <p>Alles doet denken aan de grondlegging van Israël.</p> <p>En dan is daar een man die al 38 jaar ziek is.</p> <p>38 Jaar is de tijd dat Israël in de woestijn verbleef, als straf nadat het geen vertrouwen had om het beloofde land binnen te gaan. (Deut. 2: 14)</p> <p>Na 38 jaar zijn alle weerbare mannen van die tijd gestorven.</p> <p>Dan zal de tocht opnieuw beginnen door de rivier de Zered over te steken.</p>
<p>Niet meer zondigen</p>	<p>Tegen deze achtergrond begrijp ik de uitspraak van Jezus tegen de man nadat hij genezen is:</p> <p><i>U bent nu gezond, zondig daarom niet meer, anders zal u iets ergers overkomen.</i></p> <p>Het is geen koppeling van persoonlijke zonde en persoonlijke ziekte.</p> <p>In het boek Job wordt die koppeling al bekritiseerd en Jezus zelf wijst deze koppeling ook af in het verhaal van de genezing van de blindgeborene.</p> <p>Je kunt wel zeggen dat genezing de morele verplichting geeft om er iets goeds mee te doen.</p>

<p>Ellende verlossing dankbaarheid</p>	<p>In de klassieke calvinistische leer maken we onderscheid tussen ellende, verlossing en dankbaarheid.</p> <p>De ellende ligt in de neiging van de mens om te zondigen, de verlossing danken we aan Jezus Christus en vervolgens tonen we onze dank door goed te leven.</p> <p>Het is een mooi schema, maar zo mooi zit het leven niet in elkaar, ook het leven van een christen niet.</p> <p>Het is niet zo dat we alleen goed kunnen doen nadat we volgelingen van Jezus zijn geworden. Ook mensen met andere levensovertuiging of zonder levensovertuiging zijn tot goede dingen in staat.</p> <p>Daarnaast is het ook niet zo dat de volgelingen van Jezus alleen maar goede dingen zouden doen. Dat kunnen we wel willen, maar zo is het niet. Als we dat denken, hebben we te hoge verwachtingen van onszelf, van elkaar en van de christelijke gemeente.</p> <p>Als we goed naar onszelf kijken, dan merken we dat die drie aspecten met elkaar verweven zijn: ons bewustzijn van tekortschieten, de kracht die we aan Jezus ontleen of de weg die Hij ons wijst, en de wil om het beter te doen.</p> <p>Het is een soort wiel met drie spaken dat steeds maar ronddraait.</p>
<p>Opstaan</p>	<p>In dit verhaal is de mens in spirituele zin verlamd. Hij heeft er geen vertrouwen in. Zijn weerstand van 38 jaar geleden is inmiddels gebroken.</p>

	<p>Maar hij wacht af, neemt geen initiatief. Dan spreekt Jezus het cruciale woord: <i>Sta op</i>. Dat is het goddelijke woord dat door de hele Bijbel heen klinkt. Dat is het woord dat Israël uit Egypte liet gaan, dat is het woord dat het volk ook laat opbreken uit de woestijn. Op welk beter moment zou dat woord kunnen klinken dan uitgerekend op een Joods feest. Het feest maakt die dag tot een sabbat of het concreet op een sabbat valt of niet. De woorden maken het compleet: <i>Mijn Vader werkt aan één stuk door, en daarom doe ik dat ook.</i> De conclusie van de Joden is juist: <i>Jezus stelde zich aan God gelijk.</i></p>
<p>Superkracht</p>	<p>In deze woorden zit een enorme vitaliteit, geestkracht, scheppingskracht; superkracht om wonderen waar te maken. Het is de adem van de Geest die ons overeind blaast, om niet terzijde te blijven of ons te beklagen over gebrek aan aandacht of het uitblijven van hulp van vrienden. Het is de adem van de Geest die ons laat opstaan om niet bij de pakken neer te blijven zitten bij de negatieve impact die corona heeft gehad. Opstaan, lopen en bewegen, zoals Jezus zegt. Opstaan, lopen en bewegen het leven tegemoet. - Amen.</p>